

אלו דברים פרק שמיני ברכות

נג.

עין משפט
גר מצוה

בא ב מיי פכיש מהל
שבת ה' מ טוש"ע
ארי"ם כי רמ"ם טוש"ע ה'
בז ג מיי שם ה' כי
טוש"ע שם ט"ו ו'
ד ו' (מיי פכיש מהל שבת
הלכה ה' סגמ עין טו):
יח ה מיי פכיש מהל
שבת הלכה כו סגמ
עין (כו) כט טוש"ע
ארי"ם ט"ו (כ"ח טוש"ע ו' וס"ו)
רמ"ם טוש"ע ו':
ו [טוש"ע ארי"ם ט"ו רמ"ם
טוש"ע ו':
יז ו מיי שם סגמ עין
שבת טוש"ע ארי"ם
ט"ו רמ"ם טוש"ע ו':
כ ה ט"ו שם טוש"ע שם
טוש"ע ו':
כ"ט טוש"ע ו':
למ"ג טוש"ע ו':
כ"ג ט"ו [טוש"ע ארי"ם ט"ו
רמ"ם טוש"ע ו':
למ"ג טוש"ע ו':
כ"ד מיי פכיש מהל צרכים
הלכה ח סגמ עין ח
(וכט) טוש"ע ארי"ם ט"ו רמ"ם
טוש"ע ו' וס"ו רמ"ם טוש"ע ו':
כ"ה מיי שם הלכה ה'
סגמ עין ח טוש"ע
ארי"ם ט"ו רמ"ם טוש"ע ו':
ע [מיי שם טוש"ע ו':
סגמ עין ו':
כ"ו מיי שם הל' טוש"ע ו':
סגמ עין ג:

רבינו הנאל

אסיקנא אור שלא שבת אין
מברכין עליו, אבל אור
שנשבת מעבודה כגון אור
שלחיה ואור [של חולה]
אף על פי שיהיה דולק כל
היום מברכין עליו מפני
שבת ממלאכת עבודה.
וכן עשית שיהיה
דולק כל השבת, במצוא
השבת מברכין עליה.
ישאל שיהיה מני
מברכין עליו איפשר דלא
מברכין, וכי קא מברך
התנין [אין] מברך, אבל
גוי שהוליק מנין אף נעל
פין דאוסף לא [מברכין
עליו]. [היה מהלך וראה]
אור [דולק], אם רוב ישראל
מברך, אם רוב גוים אינו
מברך, מחצה על מחצה
מברך, לא מליגי דאית קראי
דבורא דברא משמע. [אין
מברכין...] [לעבודה זרה
מכלל...] [במסכת מברכין
והאיך דאין...] [אם לאו
מסיבתם לעבודה זרה אינו
מברכין, אין מברכין על הגר
שלימים משום דלא שבת.
אסיקנא אור שלא שבת אין
מברכין עליו, אבל אור
שנשבת מעבודה כגון אור
שלחיה ואור [של חולה]
אף על פי שיהיה דולק כל
היום מברכין עליו מפני
שבת ממלאכת עבודה.
וכן עשית שיהיה
דולק כל השבת, במצוא
השבת מברכין עליה. ראה
תינוק סמך לשקיעת החמה
ואבוקה בידו, בודק אחרי
שמה בר ישראל הוא איך
נטק, ואילא אסיר. אור של
כבשן ושל תנור ושל כירה,
גוי חדא מברכין עליו ותניא
אידן [אין] מברכין, לא
קושיא כאן בתחילה כאן
[בסוף]. פי' בתחלה
[הדליק] ודעידן לא [אחו]
[אור] בודק העצם וקוטיא
הוא דסליק ולא צאל נהורא
אין מברכין אלא בסוף
שכבר הדליקו והעלו
שלהבת מברכין, אור של
כנסת ושל בית המדרש תני
חדא מברכין ותניא אידך
אין מברכין, תנין לפרוש
הא דאיכא חונא הא דליכא
חונא יש מין שאומר אי
איכא [חונא דאילן בבית
הכנסת לנהורא עבדי ומברך
עליו, ואי ליכא חונא,
לכבוד בית הכנסת עשוי

וכי תיבא הך איסורא אזל ליה. הי"מ לאקשווי חי הכי נכרי מנכרי
נמי אלף עדיפא מנייה פריך דה"מ לשנויי כדמשני בסמוך:
גזירה משום נכרי ראשון ונכרי ראשון משום עמוד ראשון וכו'.
חדא גזרה היא דגזרו חכמים כל אש נכרי שציד הנכרי
דאי לא הא לא הא לא קיימא הא אצל נכרי
שהדליק מישראל וישראל מנכרי
מזכרין עליו והכי קיימא לן:
הא דאיכא אדם חשוב, אם כן
משום כבודו של חשוב ולא
לאורה כן פרש"י ורמ"ם פירש איפכא
צאדס חשוב לאורה וצדליכא אדם
חשוב עשוי לכבוד צית הכנסת:
אין מברכין עליו. פירש"י מיהו
מזכרין עליו צרוך שצדא שמן
ערב והא דלמך לעיל צדיכד מזכרין
(כח) טו טוש"ע ארי"ם
ה' טו טוש"ע ארי"ם ט"ו
רמ"ם טוש"ע ו':
כ"ג ט"ו [טוש"ע ארי"ם ט"ו
רמ"ם טוש"ע ו':
למ"ג טוש"ע ו':
כ"ד מיי פכיש מהל צרכים
הלכה ח סגמ עין ח
(וכט) טוש"ע ארי"ם ט"ו רמ"ם
טוש"ע ו' וס"ו רמ"ם טוש"ע ו':
כ"ה מיי שם הלכה ה'
סגמ עין ח טוש"ע
ארי"ם ט"ו רמ"ם טוש"ע ו':
ע [מיי שם טוש"ע ו':
סגמ עין ו':
כ"ו מיי שם הל' טוש"ע ו':
סגמ עין ג:

שעקר לא הניח ומה שהניח לא עקר אלא לעולם דאיסורא נמי איתיה
וכי קא מברך אתוספתא דהתירא קא מברך אי הכי נכרי מנכרי נמו אין
ה'נ גזרה משום נכרי ראשון ועמוד ראשון: ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה
אור אם רוב נכרים אינו מברך אם רוב ישראל מברך הא גופא קשיא אמרת
אם רוב נכרים אינו מברך הא מחצה על מחצה מברך והדר תני אם רוב
ישראל מברך הא מחצה על מחצה אינו מברך ברין הוא דאפי' מחצה
על מחצה נמי מברך ואידי' (דתנ') רישא רוב נכרים תנא סיפא רוב ישראל:
ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה תינוק ואבוקה בידו בודק אחריו אם ישראל
הוא מברך אם נכרי הוא אינו מברך מאי איריא תינוק אפי' גדול נמי אמר
רב יהודה אמר רב הכא בסמוך לשקיעת החמה עסקי' גדול מוכחא מילתא
דודאי נכרי הוא תינוק אימר ישראל הוא אקרי ונקיט: ת"ר היה מהלך חוץ
לכרך וראה אור אם עבה כפי הכבשן מברך עליו ואם לאו אינו מברך
עליו תני חדא אור של כבשן מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא
קשיא והא בתחלה הא לכסוף תני חדא אור של תנור ושל כירים מברכין עליו
ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא בתחלה הא לכסוף תני חדא אור
של בית הכנסת ושל בית המדרש מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין
עליו ל"ק הא דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם חשוב ואי בעית אימא
הא והא דאיכא אדם חשוב ולא קשיא הא דאיכא חונא והא דליכא חונא
ואב"א והא דאיכא חונא ולא קשיא הא דאיכא סהרא והא דליכא סהרא:
ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפנייהם בש"א כל אחד ואחד
מברך לעצמו וכוה"א אחד מברך לכולן משום שאמר ר' ברוב עם הדרת מלך
בשלמא ב"ה מפרשי' טעמא אלא בית שמאי טעמא קסברי מפני כבוד
בית המדרש: תניא נמי של בית רבן גמליאל לא היו אומרים מרפא
בבית המדרש מפני כבוד בית המדרש: אין מברכין לא על הגר ולא על
הבשמים של מתים: מ"ט גר לכבוד הוא דעבידא בשמים לעבורי ריחא הוא
דעבידי אמר רב יהודה אמר רב כ"ל שמוציאין לפניו ביום ובלילה אין מברכין
עליו וכל שאין מוציאין לפניו אלא בלילה מברכין עליו אמר רב הונא בשמים
של בית הכסא ושמן העשוי להעביר את הוזהמא אין מברכין עליו למימרא
דכל היכא דלאו לריחא עבידא לא מברכין עליויה מיתיבי ה"ה הנכנס לחנותו של
בשם והריח ריח אפילו ישב שם כל היום כלו אינו מברך אלא פעם אחד נכנס
ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם והא הכא דלאו לריחא הוא דעבידא
וקמברך אין לריחא נמי הוא דעבידא כי היכי דנירוח אינשי וניתו ונבון
אינו מברך אם רוב ישראל מברך רבי יוסי אומר אפי' רוב ישראל נמי אינו
מברך מפני שבנות ישראל מקטרות לכשפים אמר כולהו לכשפים מקטרין
ה"ל מיעוטא לכשפים ומיעוטא נמי לגמר את הכלים אשתכח רובא דלאו
לריחא עביד וכל רובא דלאו לריחא עביד לא מברך אמר ר' חייא בר
אבא אמר רבי יוחנן המהלך בערבי שבתות במבריאי ובמוציאי שבתות
בצפורי והריח ריח אינו מברך מפני שחזקתו אינו עשוי אלא לגמר בו את
הכלים תנו רבנן היה מהלך בשוק של עכו"ם נתרצה להריח הרי זה חוטא:
ואין

ושמן העשוי להעביר את הוזהמא. שמציאים בסוף הסעודה לסוך ידיים מוזהמות והוא מבושש בצשמים: אין מזכרין עליו. צורא עליו צשמים אלף
צורא שמן ערב מזכרין אם שמן של אפרסמון הוא. והא דלמך צדיכד מזכרין (לעיל דף מג.) האזי משחא כבישא וטמינא מזכרין עליו צע"כ לא צדא
בתוך הסעודה קאמר אלף צדא להריח: לגמר את הכלים. נכשש צעשו את הכנדים: צעניחא. היו רגילים לגמר ערבי צשמות וצפורי צמו"ש:
לא

אי נימא לא שבת מהמת מלאכה ואפי' היא מלאכה של היסר. כגון
של חולה ושל חיה קאמר דאין מזכרין: עשויים. לנטיירנ"א: שהיטה
דולקס והולכת. מע"ס וצבית ישראל: למ"ש מזכרין. לפי שלא
עבדה בה עבירה שלא הולקה צשמת: נכרי שהדליק מישראל.

אי נימא לא שבת מהמת מלאכה אפילו
ממלאכה דהתירא והתניא אור של חיה
ושל חולה מברכין עליו אר"נ בר יצחק מאי
שבת ששבת מהמת מלאכה עבירה תנ"ה
עשיית שהיתה דולקת והולכת כל היום
כולו (למ"ש מברכין עליה: ת"ר נכרי
שהדליק מישראל וישראל מנכרי
מברכין עליו נכרי מנכרי אין מברכין עליו
מ"ש נכרי מנכרי דלא משום דלא שבת א"ה
ישראל מנכרי נמי הא לא שבת וכי תיבא הך
איסורא אזל ליה והא אחרינא הוא ובידא
דישראל קא מתילדא אלא הא דתניא
המוציא שלהבת לר"ה חייב אמאי חייב מה
שעקר לא הניח ומה שהניח לא עקר אלא לעולם דאיסורא נמי איתיה
וכי קא מברך אתוספתא דהתירא קא מברך אי הכי נכרי מנכרי נמו אין
ה'נ גזרה משום נכרי ראשון ועמוד ראשון: ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה
אור אם רוב נכרים אינו מברך אם רוב ישראל מברך הא גופא קשיא אמרת
אם רוב נכרים אינו מברך הא מחצה על מחצה מברך והדר תני אם רוב
ישראל מברך הא מחצה על מחצה אינו מברך ברין הוא דאפי' מחצה
על מחצה נמי מברך ואידי' (דתנ') רישא רוב נכרים תנא סיפא רוב ישראל:
ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה תינוק ואבוקה בידו בודק אחריו אם ישראל
הוא מברך אם נכרי הוא אינו מברך מאי איריא תינוק אפי' גדול נמי אמר
רב יהודה אמר רב הכא בסמוך לשקיעת החמה עסקי' גדול מוכחא מילתא
דודאי נכרי הוא תינוק אימר ישראל הוא אקרי ונקיט: ת"ר היה מהלך חוץ
לכרך וראה אור אם עבה כפי הכבשן מברך עליו ואם לאו אינו מברך
עליו תני חדא אור של כבשן מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא
קשיא והא בתחלה הא לכסוף תני חדא אור של תנור ושל כירים מברכין עליו
ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא בתחלה הא לכסוף תני חדא אור
של בית הכנסת ושל בית המדרש מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין
עליו ל"ק הא דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם חשוב ואי בעית אימא
הא והא דאיכא אדם חשוב ולא קשיא הא דאיכא חונא והא דליכא חונא
ואב"א והא דאיכא חונא ולא קשיא הא דאיכא סהרא והא דליכא סהרא:
ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפנייהם בש"א כל אחד ואחד
מברך לעצמו וכוה"א אחד מברך לכולן משום שאמר ר' ברוב עם הדרת מלך
בשלמא ב"ה מפרשי' טעמא אלא בית שמאי טעמא קסברי מפני כבוד
בית המדרש: תניא נמי של בית רבן גמליאל לא היו אומרים מרפא
בבית המדרש מפני כבוד בית המדרש: אין מברכין לא על הגר ולא על
הבשמים של מתים: מ"ט גר לכבוד הוא דעבידא בשמים לעבורי ריחא הוא
דעבידי אמר רב יהודה אמר רב כ"ל שמוציאין לפניו ביום ובלילה אין מברכין
עליו וכל שאין מוציאין לפניו אלא בלילה מברכין עליו אמר רב הונא בשמים
של בית הכסא ושמן העשוי להעביר את הוזהמא אין מברכין עליו למימרא
דכל היכא דלאו לריחא עבידא לא מברכין עליויה מיתיבי ה"ה הנכנס לחנותו של
בשם והריח ריח אפילו ישב שם כל היום כלו אינו מברך אלא פעם אחד נכנס
ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם והא הכא דלאו לריחא הוא דעבידא
וקמברך אין לריחא נמי הוא דעבידא כי היכי דנירוח אינשי וניתו ונבון
אינו מברך אם רוב ישראל מברך רבי יוסי אומר אפי' רוב ישראל נמי אינו
מברך מפני שבנות ישראל מקטרות לכשפים אמר כולהו לכשפים מקטרין
ה"ל מיעוטא לכשפים ומיעוטא נמי לגמר את הכלים אשתכח רובא דלאו
לריחא עביד וכל רובא דלאו לריחא עביד לא מברך אמר ר' חייא בר
אבא אמר רבי יוחנן המהלך בערבי שבתות במבריאי ובמוציאי שבתות
בצפורי והריח ריח אינו מברך מפני שחזקתו אינו עשוי אלא לגמר בו את
הכלים תנו רבנן היה מהלך בשוק של עכו"ם נתרצה להריח הרי זה חוטא:
ואין

ממשכה מ"ש: הך איסורא אולא.
מתוך ששלהבת דולקת והולכת קמא
קמא פרח ליה: המוציא שלהבת לר"ה.
צשמת חיב. ומוקמינן לה צשמת
צ"ה"ו כגון דשייפה לתרם משחא
ואתלי בה נורא דגחלת ליכא אלף
שלהבת ומשום חרס לא מהייב דלית
בה שיעורא: מה שעקר לא הניח.
והולכת שבת לא מחייבא עד דליכא
עקירה מרשות זו והנחה צרשות זו:
גזרה משום נכרי ראשון ועמוד ראשון.
אי שרית צנכרי שהדליק מנכרי
משחכה אתי לצרכי צנכרי שהדליק
מצעוד יום וצלותו אור עצמו שלף
מתוסף משחכה כגון שמצרך עליו
סמוך לחשכה מיד: גדול מוכחא מלאה
דנכרי הוא. ואין צריך לבדוק אחריו
דאי איתא דישראל הוא לא היה ממנהר
סמוך לחשכה מיד לאחור האור צידו:
כפי הכשף. שטרפסי צו אצניס
לסיד. אם עבה כאור היוצא מפי
הכשף נהורא צריא היא ולהשתמש
לאורה היא נעשית: ואם לאו. לאו
לאורה נעשית אלף לצשל ואין מזכרין
אלף על שנעשה להאיר: צתלה.
צתלת שריפת אצניס אין האור
להאיר: צסוף. לאחר שנשרפו האצניס
רוצן מדליקין אור גדול מלמעלה
למק שרפת האצניס ומשתמשין נמי
לאורה: של סגור. צסוף מזכרין
עליו. לאחר שהוסק התנור והפת
צתוכה מדליקין קסמינן דקין צפוי
להאיר ולקלוט חומו לתוכו וכיון
דמשתמש לאורו מצרכין עליו: אור
של צים הכנסת. צדאיכא אדם חשוב
לכבודו הדליקוה ולא שצריך לאור
אלף לכבוד צעלמא ואין מזכרין עליו:
ליכא אדם חשוב. להאיר להס
הדליקוה ומזכרין: הא והא דאיכא
אדם חשוב. ואי איכא חונא שמש
שאוכל צצית הכנסת אף לאורה עשויה
שיכלא החון לאורה ומזכרין: הא והא
דאיכא חונא. ואיכא סהרא שהחון
יכול לאכול לאורה אין מזכרין על
הגר שלא להאיר הדליקוה אלף לכבוד
אדם חשוב: מפני צטול צים המדרש.
שבזמן שאחד מצרך ככולם הם צריכים
לשמוק מנגרסתם כדי שימכונו כולם
וישמעו אליו ויענו אמן: מרפא.
לאדם המתעטש וכו' שרגילים לומר
אקותא: גר לכבוד. המת עבדא:
צשמים עבדי לעצורי ריחא. דקרחנו
של מת עבדי ולא להריח: כל מת
שהוא חשוב להוציא לפניו גר ציוס
אם הוציאו צלילה צמוציא שבת
לקצורה אין מזכרין על אותו גר
לכבוד עבדא וכל להאיר: וכל מת
שאינו חשוב להוציא גר לפניו ציוס
אלף צלילה מזכרין עליו אם הוציאוהו
צמוציא שבת לקצורה: מזכרין עליו.
להאיר עבדא: צשמים. שמוליך אדם
אקטניס צצית הכסא להעביר ממנו
ריח רע של צה"כ"ס אין מזכרין עליו:

א) גר הערוך למ"ש מכנה
ומזליק עי' בערך עשית
וכדי אלפס כן אי מניה
עשית שהיתה דולקת והולכת
כל היום כולו מנחין ממנה
אור לצדלה ועי' ברא"ש,
צ) צילה. חוספתא שבת
פ"י ה"ג. א) [דמנא],
ד) [חוספתא פ"ה הל"ג]
ע"ס. ה) [חוספתא (פס"ה)]
רש"ח] דשבת וע"ש היעב
ומראה פילאיה. ו) חוספתא
פ"ה הל"ג. ו) [דף ג'].

תורה אור השלם

1. גרם עם הדרת מלך
ובאפס לאם מחמת ריון:
משיח י"ד כח

גליון הש"ס

גמ' מהצא על מהצא נמי
מברך. עי' פ"ח י"ד ט"ו
ק"ד סק"י: רש"י ל"ה
ברפא פ"י שניליק לומר
כו'. והוא צפיקי דריא פיק
ר"צ מיוס שנבראו שמים וארץ
לא היה אדם חולה אלף אם
היה צדקן כל צדק ויהיה
עוטר ששמו יואל ממזכיר
עד שש יעקב אבינו וצדק
חכמים ואמר ריון כל
העולמים אל מקח נפש ממני
עד שאזלתי אל בני ובנתי
ועתה לו ליפק חייב אדם
לומר בעטיתו שמים ששפק
המות הזה לאור שאמא
עטישמוי מהל אור:

הגהות הגר"א

[א] גמ' הא דליכא אדם
חשוב ואב"א הא והא דאיכא
ר"צ גרסת ר"מ דליכא:

לעזי רש"י

לנטיירנ"א. פנס.